

Žák potřebuje být v kontaktu jak s materiálem, který zkoumá, tak i s ostatními žáky, kteří pracují se stejnými texty, materiály, podklady – a sdělovat si s nimi své postřehy, náměty, nesouhly, osobní soudy... k tématu. Tomuto účelu slouží např.

DVOJITÝ ZÁPISNÍK

= práce s textem, který není na celou šíři stránky, ale zasahuje jen do 1/2 - 1/3 šířky strany:

- ❖ **V levém oddílu - textu** si žáci podtrhávají ty části, které je vyprovokovali k vlastním komentářům.
- ❖ **Pravá část** zápisníku je určena pro komentáře a názory žáků vztahující se k citovaným částem z textu.

Učitel žáky pobízí, aby bez obav zaznamenali vlastní nápady, názory a postřehy, které se jim zrodí v hlavě, aby si poznamenali všechno, co může žákově porozumění tématu někam posunout.

1. Rozdáme všem žákům shodný text a požádáme je, aby si při individuálním čtení textu vybrali několik pasáží, které se jim zdají zvláště zajímavé, překvapivé, chtějí je komentovat nebo k tomu vědí víc.
2. Zvolené části si zapíší na kartičku (nebo na jednu polovinu sešitové stránky).
3. Na druhou stranu kartičky (event. v sešitě na druhou půlku stránky) zapíší žáci svoji poznámku k citátu. Mohou vyjádřit nesouhlas s tím, co se v citátu říká, mohou ho nějak rozpracovat, rozvést, zkrátka zpracovat podle svého.

Učitel sám si též zapisuje vpravo své postřehy. Cílem je, aby žáci nad čteným textem přemýšleli, zaujímali k němu stanoviska, srovnávali jej s vlastním věděním, zkušeností či chápáním.

POSLEDNÍ SLOVO PATŘÍ MNĚ

Tato metoda je dalším ze způsobů, jak vést žáky úvahami a reflexí po přečtení nějakého textu. Dává diskusi ve třídě rámec, ať už mluvíme o textu uměleckém, nebo informativním. Tato metoda je vhodná zejména pro "rozmluvení" žáků, kteří mají zábrany a ostych.

4. Následně (dá se pokračovat ve stejné hodině, lze ale navázat i druhý den) učitel vyzve jednoho z žáků, aby přečetl svůj citát (event. čeká, kdo z žáků bude chtít svůj citát přečíst sám). Je dobré, když žák nejdřív oznámí, ze které části textu jeho citát pochází, aby ho mohla celá třída sledovat.
5. Když žák vybraný citát přečte, žádá učitel ostatní, aby se k němu vyjádřili, komentovali ho, hledali důvody, proč žák vybral právě tuto část textu, čím pro něj byla lákavá. Je nutné, aby se diskuse držela tématu a aby se nepřipustily posměšné poznámky na hlavu žáka, který citát vybral (on se do této diskuse **nesmí zapojit!!!**).
6. Diskusi o citátu uzavře učitel tím, že požádá žáka, který citát vybíral, aby přečetl nebo sdělil ostatním své poznámky k citátu. Platí pravidlo : Toto je definitivní konec diskuse. **POSLEDNÍ SLOVO PATŘÍ TOMU, KDO VYBÍRAL CITÁT.** (I učitel se zdrží závěrečného komentáře.)
7. Učitel pak může vyvolat dalšího žáka, aby ostatním přečetl úryvek, který vybral, a proces může pokračovat/začít znovu.

Techniky využívá program ČTENÍM A PSANÍM KE KRITICKÉMU MYŠLENÍ (RWCT).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CO DĚLÁ ŽÁK, KTERÉ DOVEDNOSTI SI PŘI POSTUPU „POSLEDNÍ SLOVO PATŘÍ MNĚ“ PROCVIČUJE?

A) ČTE PŘEMÝŠLIVĚ:

- Sleduje vlastní porozumění textu i to, co si o textu myslí.
- Vybírá jádro myšlenky, která ho zaujala.
- Rozpoznává u sebe, co si o zvolené pasáži textu myslí.
- Formuluje to souvisle a vlastními slovy, aby vystihl podstatu své myšlenky.

B) ÚČASTNÍ SE DISKUSE JAKO PŘEKLADATEL PASÁŽÍ Z TEXTU:

- Jde se svou kůží na trh (přečte svoji pasáž z textu, Ačkoli ví, co bude následovat), svůj výpisek nekomentuje.
- Naslouchá tomu, jak výpisek interpretují druzí a mlčí (nekomentuje ho, nedovysvětluje, nepřevypráví).

C) ÚČASTNÍ SE DISKUSE JAKO ODHADCE DŮVODŮ, PROČ SI PŘEDKLADATEL ZVOLIL DANOU PASÁŽ:

- Pozorně vyslechne zvolenou pasáž (případně si ji ještě najde v textu).
- Propojuje možní interpretace pasáže s tím, jak zná svého spolužáka, a snaží se vcítit do jeho způsobu myšlení.
- Formuluje srozumitelně své nápady.
- Počká, až domluví spolužák.
- Naslouchá pozorně příspěvkům druhých spolužáků.
- Neopakuje už řečené, pokud to neuvádí do nových souvislostí apod.
- Reaguje také na příspěvky spolužáků, vyjadřuje slušně souhlas i nesouhlas.
- Navazuje na příspěvky spolužáků a rozvádí je v rámci tématu (pasáže) a s ohledem na zadaný úkol (prodiskutovat, proč si pasáž spolužák asi vybral).
- Po vyslechnutí posledního slova mlčí.

.....

VÝHODY METODY

- Introvert se prosadí
- Žáci sami vybírají, O ČEM bude řeč
- Žáci odhadují, proč a jak si spolužák citaci komentoval
- Víc vnímají obsah/smysl/význam textu
- empatie
- Učitel a třída jsou rovnými účastníky děje
- Je to přirozená reflexe předchozí práce

RIZIKA METODY

- Nebudou chtít číst citáty
- Nebudou chtít komentovat
- Ne všechny návrhy mají šanci vejít se do hodiny
- Jako poslední slovo se ozve něco „nesprávného“